BAŞDAN

Haftalık siyasî magazin

Pazartesi günleri çıkar Halk Gazetesi
Sahibi ve Neşriyat Müdürü
ve bu sayıda neşriyatı fiilen idare eden :
NUSRET NESİN (Aziz Nesin)
Adres: Kumkapı, Derinkuyu sokağı No. 4
İSTANBUL
ABONE : Bir yıllık 500 / Altı Aylık 250 — FİATI 10 Kr.
Yıl 1 — Sayı 1 — 9 Temmuz 948 Pazartesi
(BERKSOY Basımevi)

Özümüz ve sözümüz

Özümüz, sözümüz birdir. Ilk sözümüz son sözümüzdür. Milletin hayrına olduğuna inandığımız fikirlerimizden ne döndük, ne döneriz.

Ne paramıza pulumuza, ne Amerikadan gelmiş kız oğlan baskı makinelerimize, ne de her satırımız'a yere çaldığımız kodamanlara güveniyoruz. Bütün cesaretimizi, azmimizi, bağlı olduğumuz fikirlerin kuvvetinden ve halktan alıyoruz. Şimdiye kadar muvaffak olduk, yine de olacağız.

Bir çok gazeteler gibi, daha çıkmadan partiler vasıtasile aboneler toplamadık, ilânlar almadık. Çünkü bu gazete, büyük adamlara, partilere, hükûmete satılmaz. Yalnız onu okuyanlar tarafından alınır.

Şimdiye kadar çıkardığımız gazetelerin uğradığı akibetlerin bir kısmı okuyucularımızca da bilinir. Fakat ölmedik, işte elimizde kalem, meydandayız. Fikirler öldürülemez. Bıraktığımız yerden daha büyük bir hızla işe başlıyoruz.

Bütün eski hesapları sildik, Al baştan yapıyoruz. Ve işte yeni (BAŞDAN) konuşmağa başladık.

Her eşek idare eder

Meşhur İtalyan başbakanlarından Kont Cavbur'a bakanlardan biri vaziyetin pek vahim olduğunu, büyük kargaşalıkların meydana çıkacağını söylemiş ve hemen sıkı yönetim idaresinin ilânını istemiştir. Cavbur bakana şu cevabı vermişti: «Azizim, sıkıyönetim le memleketi her eşek idare edebilir.

" Yeni Sabah „ gazetesinden alınmıştır.

Gelecek sayımızda

Türkiye Sosyalist partisi Genel sekreteri Esat Âdil Müstecaplı ile yaptığımız enteresan bir röportajı yayınlıyacağız.

Atatürkün heykeli niçin milletten gizleniyor?

Mudanya iskele meydanında bir heykel yapılacaktı. Bu heykel, Mudanya mütarekeşinin ehemmiyetini anlatacak idi. 939 yılında heykelin yapılmasına karar verilmişti. İlk projeye göre heykel şu şekilde olacaktı:

«Yüksek bir kaide üzerinde Mustafa Kemal ayakta. Bir basamak aşağıda, Lozan kahramanı İsmet paşa. İsmet paşanın elinde kâğıt ve kalem var. Mustafa Kemalin söylediklerini not ediyor.»

Bu heykel projesi tatbik mevkiine konmadan, Atatürk öldü. Atatürkün ölümünden sonra, her nedense bu projeden vaz geçildi. Onun yerine, ayakta yalnız İsmet İnönü bulunan bir heykelin yapılmasına karar verildi. Yine Atatürkün de yalnız bir heykeli yapılacaktı. Bu heykelleri, heykeltıraş Sabiha Bengütaş yapacaktı. Şimdi öğrenmiş bulunuyoruz ki Sabiha Bengütaş, on senedir bu iki heykeli yapmakla meşgul oluyormuş. Heykellerin bir kısmını İtalyada hazırlıyormuş. Şimdi heykeller yerine dikilecekmiş.

Bay İsmet İnönünün hey kelinin yine Mudanyaya dikileceğini gazetelerden okuduk. Halen Mudanya iskele meydanında İnönünün ayakta bir heykeli vardır. Bu heykel senelerden beri bir bezle örtülü halde bulunmaktadır. Marmaranın sert rüzgârı, heykeli örten bezi araladıkça, heykelin suratı görünmektedir.

İkinci ve yeni heykelin nereye dikileceği merak edilebilir. Fakat bundan daha mühimi, Atatürkün heykelinin Çankaya köşküne dikileceğidir.

Cümle alemin bildiği gibi, bir millete faydası dokunan, tarihte müsbet rolleri olan kahraman ve sanatkârların heykelleri dikilir. Bu heykeller, millet fertlerinin sık sık görebi-

(Devamı 4 üncü sayfada)

Ne idik, ne olduk?

şâh idik, şahbaz olduk

" Memlekette hürriyet yok. Abdülhamid zamanında da hürriyet yoktu " gibilerden bir gazeteci yazı yazmış. Bunun üzerine Bursada çıkmakta olan Halk partisinin naşiri efkârı (ne efkâr, ne efkâr) Ant isimli gazete küplere binmiş. Muharrir aşağıdaki yazısiyle Abdülhamit devrini tasvir ederek, bugün hürriyet yok diyen gazeteciye ders veriyor.

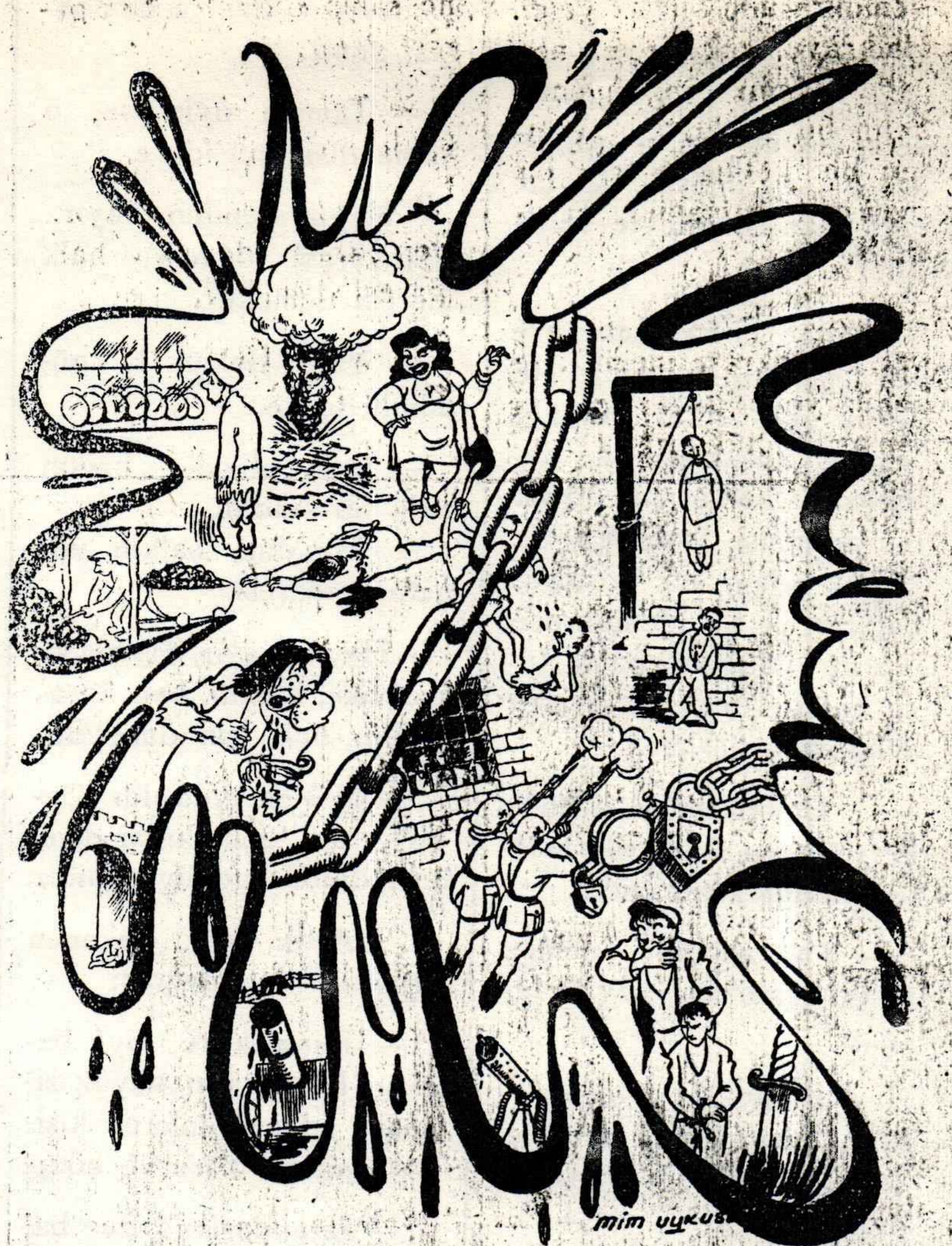
Not: Kerre içindekiler bizim düşüncelerimizdir.)

Abdülhamit zamanında vapurla geçilirken Beşiktaş tarafına bakılamazdı. (Bugün değil bakmak, geçilmeyen yerler vardır). Bu iskeleye çıkanların arkasına, nar çiçeği rengine fes giyen hafiyeler takılırdı (Bugün iskeleye çık çıkma, bir kısım insanların arkasına yakaları nar çiçeği renginde olanlar takılır) bir az şüphe edilenler Yedisekiz Hasan paşa karşısında hesap vermek zorunda idiler. (bu günküler Demir Ahmedin karşısında hesap verirler.) Yıldız lâfı ağıza alınamazdı. (bugün de ağıza alınamayan lâflar var. Şimdi burada söylesem, başım belâya girer.) Murad adı mir'at yazılırdı. (bugün de böyle yazılanlar var) Polisten izin almadan düğün yapmak, mevlut okutmak yasaktı (bak bu hiç değişmemiş. Yalnız daha çoğalmış ve sıkılaşmış.) Yârenlik yapmak isteyenler mümkün olduğu kadar arka odada otururlardı. (aynen bugün dahi) çünki ortalık karardıktan sonra, her

[Devamı 2 inci sayfada)

Belki Uyanır

Millet uyanır korkusunu önlemek üzre
Binlerle tuzak, yani çeşitlerle tüzük var.
Millet uyanır belki kıyamet seherinde
Onlarda fakat belli ki, işkilli ...... var

İNSAN HAKLARI

(Not: — Milletlerarası İnsan Haklarını Koruma Cemiyetine ithaf edilmiştir.)

Hürriyeti Seçtim !

Zamanımızın en büyük müzisyenlerinden biri olan Hanns Eisler Nazi Almanyanın zorbalığından kaçarak Amerikaya sığınmıştı. Sanatını hürriyet ve Demokrasinin hizmetine arzeden sanatkâr bundan bir müddet evvel Fransada çevrilen bir filmin müzik kısmını üzerine almak için oraya davet edilmiş, fakat çevirilmekte olan filmin Amerikan aleyhdarı olduğu ileri sürülerek kendisine Amerikalılar tarafından pasaport verilmemişti. Nazi Almanyasından hürriyete sığınmak için kaçan büyük sanatkâr ne hazindir ki gene hürriyetsizlikten dolayı bu sefer Amerikadan kaçmağa mecbur olmuştur.

Aşağıda büyük müzisyenin macerasını kendi kaleminden okuyacaksınız.

Yazan : HANNS EISLER

" Amerikan aleyhdarı faaliyetlerle mücadele " komitesi reisi Bay Thomas bana sordu :

— Musikinin siyasî mücadele silâhı olarak kullanıldığını muhtelif vesilelerle beyan eden siz değil mi siniz?

Kendisine şu cevabi verdim :

— Napoleon ilk defa Marseillaise'i dinlediği zaman " bu şarkıyı iki yüz topa tercih ederim " diye bağırmış. Ve bunu söyleyen Napoleon bir topçu mütehassısı idi.

M. Thomas hiddetle,

— Şimdi Napoleonu bırakın da sualime cevap verin, diye bağırdı. Musikiyi siyasî bir silâh telâkkî ediyor musunnz ?

Cevap verdim :

— Zaman bana öğretmiştir ki yalnız şarkılar faşizmi yokedemez.

Ve 1947 eylûlünde Holliwood'da bu konuşma saatlerce devam etti.

Dinleyiciler arasında yüzlerce gazeteci ve fotoğrafçı bulunuyor, konuşmalar aynı zamanda radyo ile yayınlanıyordu. Bana kitabı mukaddes üzerine el bastırarak tahrik edici ve budalaca sualler sordular. Komite şu maksadı güdüyordu : " Beni efkârı umumiyeye karşı korkunç bir ucube gibi göstererek yalan yere yemin etmekten «zing zing» veya başka bir hapishaneye göndermek. »

Komitenin ceza vermeğe salâhiyeti yoktu ama sorulan her suale verilen cevap dosyadaki kayıtlara uymadığı takdirde adalet bakanlığı vasıtasile beş yıl hapis cezası giydirebilirdi. Tabii size sorulan bir sürü suale verdiğiniz cevaplardan kolayca müebbet hüküm giydirecek olanlar çıkarılabilirdi. Mamafih o zamana kadar kanun henüz edebiyata tatbik edilmiyordu. Fakat artan tepki karşısında ne olacağını kim kestirebilir ? hapisanede " siyasîler"e mahsus ayrı bir muamele yoktur ve herkes " hukuku umumiye " ye tabidir.

Celsenin başında iki saat müddetle benden sitayişle bahseden gazete makalelerini okudular, bunu protesto ederek böyle vakit kaybetmenin sebebini sordum, bunu benim muziğin Karl Marx'ı olduğumu göstermek için yaptıkları cevabını verdiler.

Nihayet B. Thomas beni hatırladı.

— Siz de kardeşiniz Gerhart gibi komünist partisine azamısınız ? diye sordu.

— Hayır, dedim.

Bu cevabım beni affettirmedi. Ertesi günlerde gazeteler B. Thomasın beni yalan yere yemin etmekle itham ettiğini yazıyorlardı. Bundan bir kaç gün sonra karımla beni hiçbir hukukî sebep ve karar göstermeden tevkif ettiler.

Dünyadaki bütün iyi niyet sahibi insanların yardımları sayesindedir ki Amerikan cehenneminden çıkabildim. Amerikanın en büyük sanatkârları, en büyük âlimleri ve bir çok teşekküller benden yana olduklarını göstererek protestolarda bulundular. Los Angeloste tertip edilen büyük bir mitingden binlerce imzalı istida gönderildi, Bu protesto mücadelesi başka memleketlerde de çoğalıyordu.

Fransanın Picasso, Aragon, Cassou ve Eluard gibi en yüksek münevverlerinin hareketini ve Lettre Fraçaise'in bu hareketi dünyaya aksettirişini şükranla anıyorum.

Biraz da gelecek hakkındaki projelerimden bahsedeyim. Bir çok dostlarımın bulunduğu Fransa ve İtalyaya davet edildim, ve buralara gidecektim. Zaten (Alice Harikalar Diyarında) İsimli bir filmin müziğini yazmamı da teklif etmiştiler. Fakat Atlantiğin öbür tarafından icra edildiğine şüphe olmayan " tesirler " altında kalan Fransız ve İtalyan makamları pasaportumu vize etmeyi reddettiler. Demir perdeye çarpan burnum kırıldı. Bunun aksine olarak batıda o kadar kötülenen Çekoslovakya beni memnuniyetle çağırdı

Şimdi Viena müzik akademisinde profesör bulunuyorum.

Kuvvetle inanıyorum ki, dünya olduğu gibi kalmıyacak, bütün dünya san'at ve fikir adamları arasında normal münasebetler yeniden kurulacaktır.

DEMOKRASİ
Ellinin körüdür

Herkesce bilindiği gibi Demokrasinin kendisi gelmeden evvel, memlekete demokrasinin lâfı geldi. Halkı avutacak her yeni nesneye olduğu gibi, memleketin büyük koltuk sahipleri bu kelimeye de, bir yeni gelin iştiyakiyle sarıldılar.

Bundan birkaç sene evvel Demokrasi memlekete henüz yeni ithal edildiği zaman, nutuklarında demokrasi kelimesini sıksık tekrarlaması icabeden bir büyük adam, bir profesör çağırıp, ‹ Şu demokrasinin ne olduğunu bana iyice anlat › demiş. Profesör anlatmağa başlamış :

— Demokrasi demek, hürriyet, yani insanların istediklerini yapmasıdır.

— Ha anladım, demek bu demokrasi keyfî idare...

— Demokrasi, başkalarının hürriyetine mani olmamak şartiyle hürriyet demektir.

—Şimdi anladım, demek demokrasi dediğiniz şey, meşrutî idare..

— Ne münasebet ? Başkalarına zarar vermemek üzere, her ferdin hürriyetine sahip olmasına demokrasi denir.

— Tamam öyle ise, o halde disiplinli idare.

— Hayır efendim hayır.. Demokrasi demek halk idaresi demektir.

— Ya... Demek ki güdümlü idare.

— Bey efendi, halkın halk tarafından...

— Anladım, halkın yönetimli idaresi.

— Hayır, hayır, hayır! Demokrasi, halkın, halk tarafından, halk için idaresidir.

— Mes'ele anlaşıldı. Demek siz demokrasi diye, inzibatî idareye diyorsunuz.

Artık sabrı tükenen profesör dayanamaz:

— Elinin körü, diye bağırır. Ertesi gün büyük siyaset adamı binlerce kişinin önünde kürsüye çıkıp:

—Vatandaşlar ! diye bağırır. Şu demokrasi, demokrasi dedikleri şey ellinin körü demektir. der.

İşte o tapdığınız Amerika !
Zenciler
Amerika cenup üniversiteleri tarafından kabul ediliyorlar

Birleşik Amerika tarihinde ilk defa olmak üzere 17 Güney Devletinden birisinin üniversitesi, zenci öğrencileri kabul etmektedir. Filhakika Delaware fen fakültesi, mühendis ve doktor ünvanlarını elde edinceye kadar kimya öğretimini takip etmek isteyen zenci talebelere kapılarını açmıştır.

Ku Klux Klan Cemiyetine 450 yeni üye girdi

Ku Klux Klan (zenci aleytarı teşkilât) üyeleri özel elbiseleri ile yapdıkları bir merasimle 450 yeni üye kabul etmişlerdir.

***

Başkan Truman Amerikada Zenci haklarının tahdit edilmesini önlemek üzere gerekli yeni tedbirler alındığını ilân etmiştir. Başkan Zencilerle beyazların orduda eşit muamele görmelerini ve devlet memuriyetlerinde fark gözetilmemesi için özel iş bulma komiteleri kurulmasını emretmiştir.

Ne idik, Ne olduk ?

(1 inci sakifeden devam)

pencerenin altında bir hafiye gölgesi belirirdi. (Yazının muharriri burada şapşallaşmış.

(Karanlık basınca, gölge belirmez, kayıp olur. Onun için bu gün hafiyelerin gölgeleri değil, kendileri beliriyor.) Tanınmış adamların evindeki toplantılar çok defa sürgünle neticelenirdi. (aynı vardır.) Ramazanda her vâizin karşısında cemaat arasında en az beş altı hafiye bulunurdu. (bugün mikdar bir az fazlalaşmıştır.) Hukuk mektebinde her gün her sınıfta talebe gibi ders dinleyen hafiyeler vardı. (Bu gün yalnız Hukukta değil, bütün fakültelerde talebe kılığında hafiyeler var.) Öğretmenin ölçüsüz bir konuşması Fizana sürülmesi için kâfi bir sebepdi. (bu gün bilâkis ölçülü konuşması bir sebeptir. Ancak Fizan halen bizde olmadığı için hocalar vekâlet emrine alınarak aç bırakılmaktadır.) Sabahleyin evinden çıkan aile reisinin akşama eve döneceği daima şüpheli idi. (aynen bugünki gibi) her an Dairede, Yolda, kahvede insanın başına bir felâket gelebilirdi. (tıpkı bugün olduğu gibi).

***

Halk partili muharririn yukarıya aldığım yazısını okuyunca verdiğim hüküm şudur : Bu Halk partili muharrirler çok kurnaz ve çok korkak adamlar. Bu günkü kötülükleri yazmağa korkuyorlar. Dünkü kötülükleri yazıyorlar E, bunları okuyanlar da avanak değiller ya, hemen anlayorlar. Biz bunları söylesek hapishaneye gideriz. Onlar üstelik partinin niğmetlerile besleniyorlar. Çok kurnaz adam şu partili muharrirler vesselâm!

Bursada Sürgünken

Güzeldir bu şehr-i dilâra-yı Bursa
Şeftalisi var yiyemedik,
İpeklisi var giyemedik,
Kaplıcası var giremedik,
Hanelerinden giremedik
Lâkin Güzel şehirdir Bursa.

Okuyucularımızın dikkatine ! Şimdiye kadar (Markopaşa, Malûmpaşa, Merhumpaşa ve Alibaba) gazetelerini çıkardık. Bir kısmı gazetelere akseden, bir kısmı sıkı Yönetim komutanlığı tarafından gazetelere dahi vazdırılmıyan bir çok hadiseler

Allahsize zeval vermesin

Bir muharrir on sene evvel bir roman yazdı. Romanın neşri için çok uğraştı. Fakat neşrettiremedi. Bundan iki sene evvel bu romanın bir kısmı gündelik gazetelerden birinde, başka bir hüviyet ile tefrika edildi.

Romanı bir çok tabiler okudular ve muharririni tebrik ettikten sonra, basamıyacaklarını söylediler. Aşağıda basılamıyan bu romandan rastgele bir parçayı okuyacaksınız.

Akşam üzeri yeni bir köye varıyoruz. Köy meydanında kızaklarımız duruyor. Meydanda bir faaliyet var. Yirmi otuz adam ellerine kazma kürek almışlar meydanın ortasındaki karları kaldırıyorlar. Yaptıkları işten memnun olmadıkları hallerinden, gözlerinden belli oluyor. Meydanın etrafında bir bakkal dükkânı, yanında bir kahve ve İhtiyar heyeti odası var. Kahveye doğru ilerlerken bizi ilk karşılayan muhtar :

«— Kusura bakmayın, affedin bizi diyor, geç haber aldık geleceğinizi de... Yoksa böyle geç kalmazdık.»

Muhtarın ellerini uğuşturarak bir yamp yakılışı var ki. Ne demek istediğini bir türlü anlayamıyorum. O devam ediyor: «Geleceğinizi duyar duymaz, adam çıkardım. Heykelin etrafını iyice açtıracaktım. Karları kürütecektim. Daha işe yeni başlatmıştım.»

Muhtarın lâflarından şaşkına döndüm. Bu adam ne demek, ne anlatmak istiyordu.

Köylüler halâ meydanın orta yerini kürümekle meşguldüler. Onların karları temizledikleri yerden iki delik açılmış ve bu iki delikten iki baş çıkmıştı. Bunlar birer heykel başı idi. Hayretle heykellere ve heykelleri kardan temizlemek için çalışanlara baktım: «Ne oluyor böyle muhtar?»

— Vallahi bey, geç haber aldık. Yoksa bu zamana kalırmı idi?,,

Kahveye girip çaylarımızı içiyoruz. Sonra yine muhtarın evine gidiyoruz. Muhtar bana «siz diyor, öbür memurlara benzemiyorsunuz doğrusu.» Muhtarla bir hayli konuşuyoruz. Sonra o, bu heykel hikâyesini anlatıyor. Bir büyük adam doğuya seyahat edecekmiş. Köyleri de gezecekmiş. Tabiî vilâyet makamları tarafından gezeceği yerler bir programla tesbit edilmiş. Kasabadan otomobille gidilebilecek müsait yol olan yalnız bu köymüş. Sonra yine bu köy etraftaki köylerden daha büyükmüş, onun için büyük adama, işte bu köyü göstermeğe karar vermişler. Daha evvelden köye adamlar gelmiş. Günde bir kaç posta adamlar gelirmiş. Köyün ortasındaki bir evi yıkıp meydan açmışlar. Köylüye «heykel yapacaksınız„ diye emir vermişler. Köylü heykelin ne olduğunu bile bilmezmiş. Onun üzerine askerlikte büyük şehirlerde bulunanlar, harpte esir düşen ihtiyarlar, gençlere, kadınlara heykelin ne olduğunu nasıl olduğunu, neden olduğunu anlatmışlar. Ama yine onlar anlamamış. Çünkü, heykelin hangi maddeden olduğunu, şeklini, nasıl olduğunu bilirlermiş ama, niçin olduğunu onlar da bilmezlermiş. Bunun üzerine kasabadan gelenler: «haydi para toplayın bakalım, size heykel yaptıracağız.» demişler. Köylüler, yazmalarının ucundaki düğümleri çözüp bozuk paralarını orta yere koymuşlar. Bir türlü parayı tamam edemezlermiş. Velhasıl dört beş kere para toplanmış, yine tamamlanmamış. Nihayet kasabadan boyunbağlı biri «haydi demiş, üstünü biz tamamlarız. Hükûmet sizden bu yardımı da esirgemez.» Sonra daha biri geliyor «Köyünüze heykel yapmak istediğinize dair bir istida ile müracaatta bulunacaksınız» diyor. Köylüler, söyleneni de yapıyorlar. Ve heykeller her nereye ısmarlanmışsa ısmarlanıyor.

Kulakları çınlasın, yine aklıma Eczacı geldi. O dergi ki: «bu memlekette çuvalla fasulye alınır gibi heykel yaptırılır. Meselâ yüz tane heykel birden münakasaya konur. Hangi müteahhit kırarsa, heykel işi onun üzerinde kalır.» Ve muhtar devam ediyor anlatmağa. Yine şehirden adamlar gelmiş. Köylüye yol göstermiş, iza'n göstermiş. Meydanın ortasına geniş bir tümsek yapmışlar. Tümsek üstüne çimen çiçek dikmişler. Bu çiçekli göbeğin kenarlarına da kalın demir tellerden parmaklık gibi bir şey yapmışlar. Daha sonra heykelin oturacağı kaideyi taştan tuğladan yapıp bitirince, iki heykel de gelmiş. Karşılıklı iki kaide üstüne bu iki heykeli oturtmuşlar. Heykeller göğüsten yukarı baştan ibaretmiş. Sonra köylüye büyük adam gelince, nasıl karşılayacakları, mektep çocuklarının ne tarafa dizileceği, köylülerin nerede duracağı öğretilmiş.

Büyük adamın sorması muhtemel sualleri ve bunların cevaplarını köylülere öğretmişler. Köyün öğretmeni bir hafta hep bu sual cevapları köylüye öğretmek için uğraşmış. Aksine o sırada tam harmana rastlamış. Köylüler akşam köy mektebine yorgun argın gittiklerinden, hocanın dediklerini dinler gibi yapar, uyuklarlarmış. Ama öğretmen yutmaz, «siz ne kaz kafalı heriflersiniz, iki lâfı öğrenemediniz. Sizden de hayır gelecek» diye bağırırmış. Jandarma kumandanı bütün köylüye sıkı sıkıya tenbih etmiş: "Sakın öğretilenlerden başka bir şey söylemeyin. Biz size ne öğrettikse, yalnız onu söyleyeceksiniz. Ukalâlık edenin gözünü patlatırım„. Köyden kasabaya kadar giden yolu, otomobilin sürüçmeden geçmesi için köylü yola dökülmüş. Çukurları doldurmuşlar. Tüm sekleri kazımışlar. Bu iş de bitmiş. Köye vızır vızır otomobiller gelirmiş. Çocuklar otomobilleri görünce, etrafından ayrılmazlarmış. Derken efendim, köye gelecek adamın gelme zamanı yaklaşınca, köylüye akşamdan haber vermişler: «Yarın kimse işe, tarlaya, kıra gitmiyecek. Prova yapacağız.»

Ertesi sabah her kes söylendiği gibi yapmış. Meydanın, otomobilin geleceği ağzı açık bırakılmış. Mektep çocukları bir tarafa dizilmiş. Yalınayakları üstü başı eski olanları arka sıraya koymuşlar. Köylüleri de bir sıraya koymuşlar. Köy okulundan hocanın oturduğu kürsü heykellerin karşısına konmuş. Bir adam ortaya çıkıp: «gözünüzü açın!» diye bağırmış «şimdi karşıdan bir otomobil gelecek. Otomobil durur durmaz, evvelce öğrettiğimiz gibi hep birden alkışlayacaksınız. Ama can ve gönülden alkışlayacaksınız. Tabiî otomobilden iner inmez «merhaba köylüler, yahut nasılsınız?» diye soracak. Hep bir ağızdan «sağol» diye bağıracaksınız. Sonra yanınıza geldiği zaman, göz bebeğinizin ta içinden gülerek gözünün içine bakacaksınız. Gözlerinizle takip edeceksiniz.» Daha bunun gibi bir çok şeyler söyledikten sonra «anladınızmı?» diye sormuş. Hep birden «anladık» diye bağırmışlar. Ve provaya başlanmış. Karşıdan otomobil gelmiş, durmuş. Durur durmaz alkış da kopmuş.

— Olmadı, olmadı, daha hızlı, daha candan! demişler. Otomobil tekrar geri-sin geriye gitmiş, tekrar gelmiş. Tam durunca yine alkışlamışlar. Töreni idare eden adam «eğer böyle yaparsanız, bizi rezil edersiniz. Olmadı, tekrar» demiş. On defa tekrarlamışlar. Galiba olmuş. Ondan sonra sıra «sağola» gelmiş. Bütün köylüler «sağol!» diye hep bir ağızdan bağırmak için hazırlanmışlar. Prova için otomobilden inen adamın ilk sözü; «meydan daralmış, köylüleri geri alın olmuş ve lâfı biter bitmez köylüler hep bir ağızdan «sağol!» diye bağırmışlar. Töreni idare eden adam küplere binmiş, bağırmağa başlamış. Jandarma kumandanı da kızmış. Köylüler, tam zamanında, hep bir ağızdan, yüksek sesle tam istenildiği gibi bağırdıkları halde, neden kendilerine kızıldığını anlayamamış. Provayı yapan adam köylülerin yanına gelmiş. En önde duran bir köylünün gömleğini tutmuş.

«Bu ne kir. Leş gibi kokuyorsun» demiş. Sonra gömleğin yakasını çevirip «bu ne, bu ne bu bit» diye haykırmış. Köylü, öğretmenin gözünün içine bakmış. Çünkü öğretmen böyle bir sualin cevabını öğretmemiş. Adam tekrar sormuş: «Bu ne?» köylü, öğretmenden imdat gelmeyeceğini anlayınca her halde öğretti de ben unuttum diye, öğretilenlerden aklında kalanı söylemiş: «Sayenizde. Allah size zeval vermesin.» Derhal jandarma köylüyü yakalayıp karakola götürmüş.

Sonra kürsüye çıkıp nutuklar vermişler. Mektep çocukları şarkı söylemiş. Ve prova bitmiş. Ondan sonra boyuna gelecek zatı beklemişler. Seneler geçmiş. Halâ bekliyorlarmış.

Gel gelelim; heykellerde meydana dikilmiş. Kuşlar

(Devamı 4cünü sahifede)

BENİM MANİLERİM

Herkes beni şen bilir
Derdimi deşen bilir
Meğer mizah ne imiş
Deliğe düşen bilir.

***

Ne yıprandım yoruldum
Ne dinlendim duruldum
Doğru söyledim diye
Bak zincire vuruldum.

***

Bu dünya dönüyor bak
Yerinde say avanak
Beni soktun kodese
Şimdi de sen kına yak.

***

İz'anlıyız denliyiz
Korkumuz yok belliyiz
Ne de zatınız gibi
Geriden işkilliyiz.

Hakikat derincedir
Koltuğunuz yücedir
Âdil kanunlar olsun
Boynum kıldan incedir.

***

Meşeden kütük olur
Sırtımıza yük olur
Sahiden kütük ise
Mevkii büyük olur.

***

Verilir öğüt sâlık
Bakarlar alık alık
Demokrasi namına
Yapılan maskaralık.

***

Açıldın çiçek oldun
Zil takdın köçek oldun
Evvelce eşek idin
Eşşoğlu eşek oldun.

Olmamış bir Hikâye :

Komünizmle mücadele bâbındadır

Bana anlattılar, ben de size anlatıyorum. İsmi lâzım değil, bir arkadaş bir tanıdığa borç vermiş. Vadesi dolunca gidip parasını istemiş. Öbürü inkâr etmiş. Derken aralarında bir haraza çıkmış. Gırtlağına sarılacak değil a.. Bir iki ileri geri söylenmiş, dönmüş evine.

Bizim arkadaşın lâlfarı, borcunu inkâr eden namuslu vantadası müteesir etmiş. Polise koşup, filânca komünisttir ; komünistlik propagandası yapıyor, diye haber vermiş.

Bizim arkadaşın, ne propagandadan, ne polisten haberi var. Dünyadan bile haberi yok. Bir sabah erkenden evlerinin kapusu çat çalınmış. İrili ufaklı dört sivil polis, paldır küldür içeri girmişler. Ara tara; yatakların altını, döşeklerin arasını, oturağın içini, fare kapanını... yok, yok.

— Nereye sakladın ?

— Neyi ?

— Komünist propagandasını.

Arkadaş hık ! diye bir gülmüş.

— Çabuk çıkar.

İşin şakaya gelir tarafı yok. Memurların en büyüğü hangisi ise o,

— Biz, demiş ; bu evde komünistliği bulmadan bir yere gitmeyiz. Hem biz adama çıkartmasını biliriz. O sırada arkadaşın kitaplarını aramakla meşgul memurlardan biri elinde bir kitapla gelmiş.

— Buldum beyim, demiş.

— Ne buldun ?

— Kırmızı kaplı bir kitap.

Kitabı açıp bakmışlarki, üstünde Fransızca bir şeyler var. Nihayet kafa kafaya verip sökdürmüşler. Lâm yukarı lâ ; rıyı sine vur, rus... Lârus. tamam demişler. Lâ, Frenkcede harfi tariftir. Malûmatı daha geniş olanı, "hayır harfi tarif değil article dir„ demiş.

— İyi ya, lâ article, rus da rus, demek bu Rus kitabı. Ve böylece ciltlerle Larousse' u almışlar.

Lârusun arasından bir fotoğraf çıkmış.

— Bu sakallı herif kim? diye sormuşlar.

— Shakespear, demiş.

— Bu herif gâvur mu? Nerelidir bu kâfir ?

— İngilizdir efendim.

—Demek yabancılarla da münasebetin var. Söyle şu sakallı gâvurun adresini.

Bizim arkadaş Shakespear'ın adresini verdikten sonra palas pandras götürülmesi lâzım gelen yere götürülmüş. Cümlece malûm olan fizik ve metafizik muameleye tabi tutulmuş. Ve komünistler arasında Shakespear nam kefere için de bir dosya açılmış.

Kulağınızda bulunsun diye bu fıkrayı yazdım. Benden söylemesi. Zira bu günlerde komünistlikle mücadele varda.. Hani evinizde Larousse bulunur; Shakespeare bulunur, sonra karışmam !

Allah size zeval vermesin

(*3üncü sahifenin devamı*)

gelip üzerine konarmış. Yalnız konmakla kalsa iyi heykeli kirletirlermiş. Derken yine köye şehirden bazı adamlar gelmiş. Muhtarı bir hayli haşlamışlar. Muhtar da yazları meydana bir çocuk dikermiş. Bu çocuk heykele konacak kuşları koğalarmış. Şimdi bayram günleri heykeli badana ederlermiş. Pakat kış gelince heykeller karın altında kalırmış jandarma kumandanı emir vermiş: «köye bir memur gelecek olursa, heykeli temizliyeceksiniz. Badana edeceksiniz. Kar varsa açacaksınız.» Onlar da biz geliyoruz diye heykelleri kardan çıkaracaklarmış ama, yetiştirememişler.

Unları dağıtıp köyden ayrılırken meydanda kardan kafasını çıkarmış iki heykel başına baktım. birbirlerine tebessümle bakıyorlardı.

Ata'nın ağzı ile konuşuyoruz

Bazı siyaset adamları, altlarında çatırdamağa başlıyan koltuklarını tutabilmek için, onları bu koltuğa yükselten partilerine ihanet zorunda kaldılar. Parti dışında ve bitaraf olduklarını millete ilân ettiler. Bir siyaset adamının bitaraf olması, bitaraf olabilmesi pek gülünçtür. Bu politika modasına uyan gazeteciler de, halkı aldatarak, gazetelerinin satışını sağlamak için « Partiler üstünde » olduklarını ilân ettiler. Bir siyasî gazete, bir siyasî görüşün eseridir. Bir gazetecinin de partiler üstü kalması diye bir şey olamaz. Ancak o gazetecinin inandığı siyasî fikirleri temsil eden parti henüz kurulmamış olabilir. Bu takdirde dahi bitaraf değil, bir taraftır.

Atatürk şöyle demişti :

« Benim için (bir taraflık) vardır ; (bir taraf) ım. o da (Cumhuriyet) tarafdarlığı.. fikrî, içtimaî inkilâp taraftarlığı... »

Biz Atatürkün yolundan yürüyoruz. Halkı kandırmak için bitaraf olduğumuzu söylemiyoruz. Bilâkis bir tarafız ve biz halkın tarafındayız, gerçek demokrasi tarafındayız.

Atatürk:

« Medeniyetin emir ve talep ettiğini yapmak insan olmak için kâfidir » demişti.

Biz insanız. Medeniyetin emir ve talep ettiğini yapıyoruz. Yani ezilen halk kütlesinin menfaatları için yılmadan mücadele ediyoruz. Bu mücadelemizde ileri fikirler bize rehberdir.

***

Atatürk şöyle söylemişti.

" Politika âleminde bir çok oyunlar görülür. Fakat mukkades bir mefkûrenin tecellisi olan Cumhuriyet idareye. asri harekete karşı cehil ve taassup ve her nevi husumet ayağa kalktığı zaman, bilhassa Terakkiperver ve Cumhuriyetçi olanların, yeri, hakikî terakkî ve Cumhuriyetçi olanların yanıdır. Yoksa mürtecilerin ümit ve faaliyet menbaı olan saf değil...

Atatürkün söylediği gibi bugün politika âleminde bir çok oyunlar görülmektedir. Mukkades bir mefkûrenin tecellisi olan Cumhuriyeti ve asrî hareketi temsil edenlere karşı cehalet ve yobazlık şahlanmıştır. Geri düşünceli ve örümcek kafalı yobazlarla mücadelemiz çetin de olsa, zafer bizimdir. Çünkü biz Cumhuriyet ve Halk tarafındayız.

***

Atatürk şöyle demişti :

« Fikirler, cebir ve şiddetle, top ve tüfenkle aslâ öldürülemez. » Son dört senelik mücadelemizde, fikirlerimize tabanlarıyla karşı koyanlar, kuvvetlerini yumruklarından, tabancalarından alanlara en müna-sip cevabı Atatürk vermişti.

***

Atatürk:

« Biz yaşamak isteyen, haysiyet ve şerefile yaşamak isteyen bir milletiz». demişti. Biz bu şerefin muhafazası için uğraşıyoruz. Dahilî ve haricî istiklâl ve şerefimizin devamı için mücadele ediyoruz.

***

Atatürk «birbirimize vereceğimiz işaret : İleri, İleri, daima ileridir !» demişti. Bugün Atatürkün işaretinden ayrıldığımıza kaniiz. Geri, geri, daima geri gidiyoruz. Biz Atatürkün yolunda ve daima ileri gidelim diyoruz. İşte bize yapılan küfür ve iftiraların sebebi budur.

***

Atatürk şöyle demişti :

« Kötü menfaat kayıtlarından tertemiz olmak, her çeşit fedakârlığa azamî derecede hazır bulunmak her ülkünün temel taşıdır.»

Bizim ülkümüzün temel taşı, kötü menfaat kayıtlarından temiz ve her fedakârlığa azamî derecede hazır oluşumuzdur. Bu sebeple kötü menfaat kayıtlarına bağlı olanlarla ölesiye mücadeleye hazırız. Bu yüzden susmıyacağız. Hakikatları meydana koyacağız ve fedakâr memleket çocuklarile, menfaatına bağlı sahte vatanperverler meydana çıkacak„

***

Atatürk demişti ki :

" Felsefei hayatın garip bir tecellisidir ki, her nafi ve yeni şeye karşı mutlaka bir kuvvet çıkar.

İşte bu sebeple halka faydalı olan fikirlere karşı gerilik, istismar, kara kuvvet ve emperyalizm bize karşı gelen bir kuvvettir.„ Bu garip tecelli, ellerinden kaçıracakları hasıs menfaatleridir.

***

Atatürk,

‹Yaşamak için mücadele şarttır› dedi. Biz yaşıyoruz. Çünkü mücadele ediyoruz.

***

Her hakikat cesurdur. Biz hakikatleri söylüyoruz. Cesaretimizde Türklüğümüzden ve imanımızdan alıyoruz.!

Niçin Atatürkün heykeli milletten gizleniyor?.

(*1 nci sayfanın devamı*)

lecekleri, o kahraman. dâhi ve sanatkârı sık sık hürmetle anmaları için meydanlara dikilir. Halbuki Çankaya meydan değildir. Halkın gezip görebileceği bir yer değildir. Hattâ halkın gezip görmesi imkânı olmayan bir yerdir. İş böyle olunca, «acaba neden Atatürkün heykelini Çankayaya dikecekler?» diye bir sual, ister istemez, insanın aklına geliyor. Çankayaya dikilen Atatürkün heykelini bu millet ferdleri göremiyecekse kim görecektir.? Yahut kimin görmesi için, Atatürkün heykeli Çankayaya dikilmektedir? Yoksa Türk milleti Atatürkün heykelini Çankaya bahçesinde görmek için teker teker müracaatla izin mi alacaktır?

Şu sualin cevabı bizce çok mühimdir:

— Atatürk, heykelinin nereye dikilmesini istemişti.?

Bize öyle geliyor ki Atatürkün heykeli Çankayaya dikilmek suretile, heykel adeta halktan gizlenmek, saklanmak istenmektedir. Halbuki millet şimdi her zamandan fazla Atatürke muhtaçtır.

Ve biz yine bu heykelin gizlenmesile, on yıldır Atatürkün kabrinin yapılmaması arasında gizli bir münasebet te bulmaktayız.

Bizi bu hususta acaba kimler aydınlatacaktır? Yoksa Cumhuriyet savcılığımı?